

Johdanto:

Perusopetuksen tehtävänä on antaa valmiudet omien vahvuuksien löytämiselle, tulevaisuuden rakentamiselle oppimisen keinoin ja yleissivistyksen perustan luomiselle. Koululla ei ole pelkästään opetustehtävää, vaan sen oleellisena osana on myös kasvattaminen tasa-arvoisiksi yhteisön ja demokraattisen yhteiskunnan jäseniksi, ihmisoikeuksia puolustaviksi, itsensä ja identiteettinsä tunteviksi sekä osallistuviksi kansalaisiksi. Tavoitteena on opettaa laaja-alaisen osaamisen taitoja, kuten ajattelua ja oppimaan oppimista, vuorovaikutustaitoja, itsestä huolehtimista sekä tieto- ja viestintäteknologista osaamista. Näiden taitojen lisäksi perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin (2014) on kirjattu useita muitakin laaja-alaisen osaamisen taitoja, mutta olennaista on se, että suurinta osaa niistä yhdistää vuorovaikutuksessa toimiminen ja oppilaan oman aktiivisuuden korostaminen. Opetuksessa yksin ja yhdessä tekemisen tulisi vaihdella, jotta oppilas voisi saada kokemuksia muun muassa autonomiasta, oivaltamisen ilosta, oma-aloitteisuudesta, ryhmätyöskentelystä ja ongelmanratkaisusta. (Opetushallitus 2014, 15-16, 17-23.)

Vuosi 2020 toi tullessaan paljon uusia odottamattomia asioita sekä yksilöiden että organisaatioiden kannalta, eivätkä yllätykset sivuuttaneet myöskään opetusala. Kevään poikkeusolot heittivät opetusalan ammattilaiset ja oppilaat perheineen tilanteeseen, joka vaati uusien opetus- ja oppimismenetelmien pikaisen käyttöönoton. Opettajien digitaitojen kehittämistarpeesta on keskusteltu pitkään, mutta konkreettiset muutokset ovat pitkälti tarjotun täydennyskoulutuksen, omia taitoja kohtaan koetun luottamuksen ja digipalvelujen käyttöaktiivisuuden varassa. Parhaiten digitaalisia taitoja hallitsevat edelleen nuoremmat ikäluokat ja miesopettajat. (Tanhua-Piironen, Kaarakainen, Kaarakainen, Viteli, Syvänen & Kivinen 2019, 47-48.) Koronaviruksen vaikutuksesta julistettiin Suomessa poikkeustila maanantaina 16.3.2020, jonka seurauksena koulujen, oppilaitosten, yliopistojen, ammattikorkeakoulujen, kansalaisopistojen ja muun vapaan sivistystyön tilat suljettiin ja lähiopetus niissä keskeytettiin (Salminen, Puumalainen, Siikavirta & Voipio-Pulkki 2020, 2). Tämä tarkoitti siirtymistä etäopetukseen, joka koostui pääasiassa verkon välityksellä järjestetyistä tapaamisista oppilaiden kanssa ja erilaisista yrityksistä tuottaa oppimateriaalia myös Internetiin, jotta opettaja pystyisi tarkkailemaan tehtävien vastauksia ja kohdentamaan apuaan tarvittaessa. Jos muutokset eivät olleet helppoja kaikille opettajille, eivät ne olleet sitä kaikille oppilaillekaan.

Keväällä 2020 opettajille ei jäänyt varsinaisesti aikaa valmistautua lähiopetuksen loppumiseen, joten erilaisia tapoja etäopettaa oli keksittävä pikaisesti. Koulun kasvatustehtävä sosiaalisten taitojen ja vuorovaikutuksen opettajana oli yhtäkkiä aiempaa haastavampaa järjestää ja opettajat joutuivat kamppailemaan aivan uudenlaisten ongelmien kanssa, kun yhteydenpito joihinkin oppilaisiin saattoi muuttua lähes mahdottomaksi eikä valmiita oppimateriaaleja oltu suunniteltu käytettäväksi etäopetuksessa. Opetusala kokonaisuudessaan nousi nopeasti uutisotsikoihin, joissa opettajien työtä vuoroin ylistettiin ja arvosteltiin. Täysin uudenlainen tilanne näkyi äkillisenä koronaan liittyvien tekstien lisääntymisenä myös erilaisissa ammattilehdissä. Poikkeusolot vaikuttivat myös meihin, ja koska aihe oli ajankohtainen, päätimme lähteä selvittämään, millaista kuvaa korona-ajan opettajuudesta tuotettiin Opettaja-lehdessä.

Lähteet:

Opetushallitus 2014. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet. Helsinki: Next Print Oy.

https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/perusopetuksen_opetussuunnitelman_perusteet_2014.pdf

Salminen, M., Puumalainen, T., Siikavirta, J. & Voipio-Pulkki, L-M. 2020. Epidemiologinen arvio varhaiskasvatusta ja kouluja koskevien rajoitteiden poistamisesta. Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Huttunen Ronja
Kuusenmäki Oona

<https://minedu.fi/delegate/file/71003>

Tanhua-Piironen, E., Kaarakainen, S-S., Kaarakainen, M-T., Viteli, J., Syvänen, A. & Kivinen, A.
2019. Digiajan peruskoulu. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 6/2019.

https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161383/6-2019-Digiajan%20peruskoulu_.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Aineistonkeruu

Aineisto on kerätty Opettaja-lehdestä vuodelta 2020. Tarkoituksenamme on käyttää aineistona lehdessä esiintyviä tekstejä, jotka ovat aikaväliltä 13.3.2020-18.12.2020. Valitsimme kyseisen aikavälin, sillä vallitseva koronatilanne ja sen luomat poikkeusolot ovat vaikuttaneet koulumaailman arkeen tänä aikana. Olettamuksemme mukaan poikkeusolot ovat vaikuttaneet lehden käyttämään kieleen, ja siihen, kuinka se kuvaa korona-ajan opettajaa ja kouluarkea. Päädyimme valitsemaan Opettaja-lehden sen helpon saatavuuden sekä meille opettajaopiskelijoina suunnatun sisällön vuoksi. Lisäksi lehden valintaan vaikutti se, että lehti kertoo ajankohtaisista asioista juuri opettajien näkökulmasta.

Opettaja-lehden ollessa ammattilehti, ajattelimme sen kuvaavan opettajia korona-arjessa kaikkein parhaiten. On kuitenkin huomioitava, että usein ammattilehdillä on jokin päämäärä tai tavoite. Koska Opettaja-lehti on OAJ:n alaisuudessa toimiva lehti, voidaan olettaa sen allekirjoittavan myös ammattiliiton tavoitteet ja arvot. "Vahvistaa opettajuuden vetovoimaa ja arvostusta". Täten voidaan siis jo alkuun olettaa, että lehti maalaa korona-ajan opettajista superosaajia.

Aluksi päätimme etsiä Opettaja-lehdestä kaikki ne tekstit, jotka liittyvät jollain tavalla korona-aikaan ja opettajien työhön sekä arkeen koulussa. Tutkimuksemme tarkoituksena on kuitenkin kartoittaa Opettaja-lehden luomaa kuvaa opettajista korona-arjessa. Päädyimme täten ottamaan tutkimuksen aineistoksi nimenomaan lehdessä esiintyvät artikkelit ja jättämään pois laskuista esimerkiksi sarjakuvat ja mielipidekirjoitukset. Täten pääsemme kiinni siihen, millaista kuvaa lehden toimitus luo poikkeusajan opettajista ja heidän arjestaan. Mielipidekirjoitukset ja sarjakuvat eivät aina ole lehden toimituksen kädenjälkeä, täten niiden poissulkeminen on perusteltua. Ulkopuoliset sisällöntuottajat toisivat enemmän näkökulmia, mutta haluamme keskittyä vain lehden toimituksen tuottamiin tekstisisältöihin ja niissä olevaan kieleen.

Kaikkiaan aineistonkeruuseen sisältyy 22 lehteä, joista meitä kiinnostavia artikkeleita on yli 200. Näistä tulemme karsimaan pois ne, joissa ei esiinny puhetta korona-ajan opettajuudesta eikä siinä kuvailla opettajia korona-arjen keskellä. (Tähän vielä täydennystä.)

Mielenkiintoinen huomio artikkeleita listatessa oli, että lehdet nro. 6 - 15 sisälsivät keskiarvoisesti 14 korona-aikaa käsittelevää artikkelia /lehtijuttua. Numeron 15 jälkeen, korona-ajasta puhutaan enää alle kymmenessä artikkelissa.